

Jak dziecko z autyzmem odbiera świat

mgr Jadwiga Laliczyńska

KONFERENCJA SZKOLENIOWO- NAUKOWA
-na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży z autyzmem
„POMÓŻ MI”
Węgrów 15.11.2010 r.

ZABURZENIA SENSORYCZNE U DZIECI Z AUTYZMEM

Uszkodzenia centralnego układu nerwowego występujące u dzieci z autyzmem są przyczyną zaburzeń w funkcjonowaniu jednego lub więcej kanałów sensorycznych prowadzących z narządów zmysłu (wzroku, słuchu, smaku, węchu i czucia) do mózgu.

ZABURZENIA SENSORYCZNE U DZIECI Z AUTYZMEM

Proces przewodzenia do mózgu bodźców z otoczenia może zostać zakłócony na jeden z trzech sposobów:

- ◆ **Nadwrażliwość** – do mózgu przedostaje się zbyt duża ilość bodźców
- ◆ **Zbyt mała wrażliwość** – do mózgu dociera zbyt mała ilość bodźców
- ◆ **Biały szum** – przekaz płynący ze świata zewnętrznego jest zakłócony lub nie dociera do mózgu ze względu na szумы powstające w układzie przewodzenia

ZABURZENIA SENSORYCZNE U DZIECI Z AUTYZMEM

Dziwne, powtarzane przez dziecko autystyczne zachowania są ze strony dziecka próbą naprawienia uszkodzonych kanałów zmysłowych i noszą nazwę sensoryzmów.

ZABURZENIA SENSORYCZNE U DZIECI Z AUTYZMEM

- ◆ Dzięki uważnej obserwacji dziecka możemy się dowiedzieć:
  1. który z kanałów sensorycznych nie działa prawidłowo
  2. do jakiej kategorii (nadwrażliwość, zbyt mała wrażliwość, biały szum) należy zaburzenie.

ZABURZENIA SENSORYCZNE U DZIECI Z AUTYZMEM

Pojawiające się u dziecka autystycznego dziwne zachowanie może być związane z jednym lub kilkoma obszarami dotyczącymi zmysłu:

- ◆ dotyku
- ◆ węchu
- ◆ słuchu
- ◆ smaku
- ◆ wzroku

ZABURZENIA SENSORYCZNE U DZIECI Z AUTYZMEM

Zmysł dotyku odpowiada za :

- ◆ odczuwanie temperatury
- ◆ bólu
- ◆ ucisku
- ◆ propriocepcję

ZABURZENIA SENSORYCZNE U DZIECI Z AUTYZMEM

Nadwrażliwość dotykowa:

- ◆ unikanie dotyku
- ◆ negatywne reakcje na dotyk ubrania
- ◆ mała odporność na zmiany temperatury
- ◆ preferencja delikatnego dotyku i głaskania
- ◆ duża wrażliwość na ból

ZABURZENIA SENSORYCZNE U DZIECI Z AUTYZMEM

Zbyt mała wrażliwość na dotyk:

- ◆ obniżony próg bólu
- ◆ dostarczanie sobie rytmicznej stymulacji ruchowej związanej z utrzymaniem równowagi
- ◆ samookaleczanie się

ZABURZENIA SENSORYCZNE U DZIECI Z AUTYZMEM

Dotyk – biały szum:

- ◆ drapanie się jak po ukąszeniu owadów
- ◆ naprzemienne okresy spokoju i nadmiernej aktywności połączonej z biciem siebie i innych
- ◆ efekt „gęsiej skórki”

ZABURZENIA SENSORYCZNE U DZIECI Z AUTYZMEM

Zmysł węchu odpowiada za odbiór zapachów unoszących się w postaci gazowej w powietrzu.

ZABURZENIA SENSORYCZNE U DZIECI Z AUTYZMEM

Nadwrażliwość węchowa:

- ◆ wyczuwanie zapachów na znaczną odległość
- ◆ tworzenie „węchowych wizytówek” osób
- ◆ odczuwanie mdłości podczas załatwiania potrzeb fizjologicznych
- ◆ bardziej intensywny odbiór wszystkich otaczających dziecko woni (pokarmy, ubrania, kosmetyki)

ZABURZENIA SENSORYCZNE U DZIECI Z AUTYZMEM

Zbyt mała wrażliwość węchowa:

- ◆ poszukiwanie silnych wrażeń zapachowych
- ◆ obwąchiwanie osób i rzeczy we własnym otoczeniu
- ◆ ślinienie dłoni i rozsmarowywanie śliny w okolicy nosa

ZABURZENIA SENSORYCZNE U DZIECI Z AUTYZMEM

Węch – biały szum:

- ◆ stałe odczuwanie jakiegoś zapachu
- ◆ wąchanie własnego oddechu
- ◆ wkładanie do nosa różnych przedmiotów
- ◆ hiperwentylacja
- ◆ słaba tolerancja na katar

ZABURZENIA SENSORYCZNE U DZIECI Z AUTYZMEM

Zmysł słuchu odbiera z otoczenia
bodźce
w postaci fal dźwiękowych

ZABURZENIA SENSORYCZNE U DZIECI Z AUTYZMEM

Nadwrażliwość słuchowa:

- ◆ niska tolerancja na hałas
- ◆ „wyłączanie” zmysłu słuchu (zatykanie uszu lub ignorowanie dźwięków)
- ◆ wytwarzanie własnych bodźców słuchowych
- ◆ preferencja cichych dźwięków – szept

ZABURZENIA SENSORYCZNE U DZIECI Z AUTYZMEM

Nadwrażliwość słuchowa cd:

- ◆ odbieranie bodźców słuchowych niedostępnych dla większości osób
- ◆ lęk przed zwierzętami
- ◆ mała tolerancja na czynności higieniczne wykonywane w okolicach głowy

ZABURZENIA SENSORYCZNE U DZIECI Z AUTYZMEM

Zbyt mała wrażliwość słuchowa:

- ◆ poszukiwanie mocnych doznań słuchowych
- ◆ wytwarzanie hałasu (trzaskanie drzwiami)
- ◆ przykładanie do ucha przedmiotów wydających dźwięki
- ◆ częste przebywanie w łazience
- ◆ darcie papieru

ZABURZENIA SENSORYCZNE U DZIECI Z AUTYZMEM

Słuch – biały szum:

- ◆ zaabsorbowanie dźwiękami płynącymi z organizmu
- ◆ zabawa własnym oddechem
- ◆ kołysanie głową lub całym ciałem
- ◆ przybieranie dziwnych pozycji dla zmiany grawitacji
- ◆ wydawanie cichych dźwięków

ZABURZENIA SENSORYCZNE U DZIECI Z AUTYZMEM

Zmysł smaku odpowiada za odbiór bodźców rozpuszczonych w cieczach. Rozróżniamy cztery rodzaje smaku: słodki, słony, kwaśny i gorzki.

ZABURZENIA SENSORYCZNE U DZIECI Z AUTYZMEM

Nadwrażliwość smakowa:

- ◆ problemy z jedzeniem potraw o wyraźnym smaku
- ◆ słaby apetyt i preferowanie małych porcji
- ◆ niechęć do wprowadzania zmian w jadłospisie

ZABURZENIA SENSORYCZNE U DZIECI Z AUTYZMEM

Zbyt mała wrażliwość smakowa:

- ◆ skłonność do zjadania substancji niejadalnych
- ◆ przyjmowanie bez protestów wszelkich zmian w jadłospisie
- ◆ preferencja wyraźnych, ostrych smaków

ZABURZENIA SENSORYCZNE U DZIECI Z AUTYZMEM

Smak – biały szum:

- ◆ wrażenie czucia „wewnętrznego” smaku w ustach
- ◆ ssanie języka i fascynacja smakiem własnej śliny
- ◆ nieokreślone preferencje smakowe

ZABURZENIA SENSORYCZNE U OSÓB Z AUTYZMEM

Zmysł wzroku odpowiada za odbiór bodźców w postaci fal świetlnych.

ZABURZENIA SENSORYCZNE U DZIECI Z AUTYZMEM

Nadwrażliwość wzrokowa:

- ◆ preferencja łagodnego oświetlenia i stonowanej kolorystyki otoczenia
- ◆ słaba tolerancja na światło słoneczne
- ◆ fotograficzna pamięć wzrokowa
- ◆ fascynacja małymi elementami otoczenia
- ◆ zabawy związane z ruchem rotacyjnym

ZABURZENIA SENSORYCZNE U DZIECI Z AUTYZMEM

Zbyt mała wrażliwość wzrokowa:

- ◆ preferencja jaskrawych kolorów i mocnego światła słonecznego lub sztucznego
- ◆ skłonność do zabawy światłem i bliskiego podchodzenia do ekranu TV
- ◆ niewyraźne rozmyte widzenie konturów elementów otoczenia (patrzenie peryferyjne)
- ◆ mała pewność w poruszaniu się i niezdarność w czynnościach wymagających precyzji

ZABURZENIA SENSORYCZNE U DZIECI Z AUTYZMEM

Wzrok – biały szum:

- ◆ małe zainteresowanie otoczeniem
- ◆ dotykanie, uciskanie i pocieranie powiek
- ◆ mała aktywność ruchowa

ZABURZENIA SENSORYCZNE U DZIECI Z AUTYZMEM

- ◆ Gdy działanie kanału sensorycznego normalizuje się, zanika u dziecka powtarzanie dziwnych zachowań. Wówczas jego uwaga zmienia kierunek i staje się ono zdolne do zainteresowania otaczającą rzeczywistością i wchodzenia w relacje z innymi ludźmi.
- ◆ Etap pomagania dziecku w wychodzeniu z sensoryzmów jest niezwykle ważny dla dalszej terapii i nosi nazwę ***etapu przetrwania.***